

A TÁRSASÁGI SZERZŐDÉS ÉRVÉNYTELENSÉGÉVEL KAPCSOLATOS JOGVITÁK

I. Az érvénytelenség polgári jogi szabályatnak áttekintése

A társasági törvény, az 1997. évi CXLIV. tv. (a Gt.) 19. §-ának (1) bekezdése értelmében a társasági jogviszonyokra – a Gt. által nem szabályozott kérdésekben – a Polgári Törvénykönyv, a Ptk. normáit kell alkalmazni. A Gt. mögöttes szabályrendszere, tehát a Ptk., s ennek megfelelően a társasági szerződés érvénytelenségének vizsgálatánál célszerű előbb a Ptk. érvénytelenségi szabályait röviden áttekinteni.

A szerződés a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozata, amely joghatás kiváltására irányul. Az állam jogi elismertségét biztosítja úgy, hogy a szerződés alapján keletkező, módosuló, megszűnő jogviszonyokat *kikényszeríthetővé* teszi.

Érvényes a szerződés, ha az állami kényszereszközök (bírószági út, végrehajtás) engedélyezettek, *érvénytelen*, ha nem biztosítja az állam a szerződéssel célzott joghatás kikényszeríthetőségét. Az érvénytelen szerződés csak látszólagos, mivel szerződési kötőereje nincs, az érvénytelen szerződést nem kell teljesíteni.

Az érvénytelen szerződés valamely fogyatékoságban szenved, amely miatt az állam elutasítja teljesedését, azaz a joghatás bekövetkeztét akadályozza.

A szerződés fogyatékoságának súlyosságától függően az érvénytelenség két alakzatát kell megkülönböztetni: a *semmisséget*, és a *megtámadhatóságot*.

A *semmis szerződés* valamely igen súlyos fogyatékoságban szenved. A Ptk. 234. §-ából következően az ilyen szerződés érvénytelenségére bárki időbeli korlát nélkül hivatkozhat; a hatóságok az érvénytelenségnek ezt a fajtáját hivatalból észlelik, külön aktusra nincs szükség az érvénytelenség megállapítására, az ilyen szerződést

nem kell teljesíteni. Semmis például a nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző vagy a színlelt szerződés; a kötelező alakításáig megsértésével kötött szerződés és semmisek a tilos ügyletek is.

A *megtámadhatóság* enyhébb érvénytelenségi alakzatot jelent, ennek megfelelően a jogkövetkezmények sem olyan súlyosak, mint az előző esetkörben. A megtámadható szerződés érvénytelenségére a Ptk. 235. § szerint nem bárki, hanem kizárólag csak a sérelmet szenvedett fél, vagy az hivatkozhat, akinek ehhez jogos érdeke fűződik. A megtámadás joga időben is behatárolt, tekintve, hogy csak egy éves (elévülési) határidőn belül lehet élni vele. Megtámadható a szerződés, ha tévedés, megtévesztés, jogellenes fenyegetés vagy feltűnő értékaránytalanság okozza az érvénytelenséget.

Az *érvénytelenség jogkövetkezménye* a Ptk. 237. § értelmében fő szabályként az *in integrum restitutio*, azaz az eredeti állapot helyreállítása. Ha erre nincs mód, akkor a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre *hatályossá nyilvánítja*; ha pedig az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, lehetőség van a szerződés *érvényessé nyilvánítására* is. (Az érvényessé nyilvánított szerződés azután többé semmiben sem különbözik más, eredetileg is érvényes megállapodásoktól, azaz az ilyen szerződést teljesíteni kell, és a fél a szerződésszerű teljesítésért felelősséggel tartozik.)

Az érvénytelen szerződésnek *lehet kártérítési vonzata is*, például ha az érvénytelenség az egyik fél felróható magatartására vezethető vissza.

II. A társasági szerződés, mint a polgári jogi szerződés speciális fajtája

A társasági szerződés a polgári jogi szerződés egyik esetkörének tekinthető. Különlegességét az adja, hogy – mint *organizációs szerződésnek* – célja, hogy a felek személyétől elkülönülő, tartósan működő, önálló jogalanyisággal rendelkező gazdálkodó szervezetet hozzanak létre, melynek tevékenysége üzletszerű piaci haszon-szerzésre irányul.

A társasági szerződésnek ez a sajátossága, nevezetesen, hogy a szerződéssel létrehozott szervezet piaci viszonyok között üzletszerű gazdasági tevékenységet végez, a megállapodásnak az általános polgári jogi kívánalmaktól eltérő megítélését eredményezi, miután a

létrehozott szervezet irreverzibilis folyamatok között működik, melyeknél *elsődlegessé válnak a forgalombiztonsági érdekek.*

Ennek a körülménynek tudható be, hogy a társasági szerződés érvénytelenségének jogi megítélése az általánostól eltérő, és csak a lehető legszűkebb körben vehető figyelembe a célzott joghatás elérése (azaz az önálló jogalanyiságú társaság létrehozatala) után.

A társasági szerződés érvénytelensége szabályozásának fő vonásai ezért a következők:

- Jellemző az érvénytelenségi okok csaknem végletes leszűkítése;
- Az érvénytelenség jogkövetkezménye fő szabályként nem az in integrum restitutio. Az érvénytelenség észlelésekor a cél az érvénytelenség orvoslása, és ha ez valamely okból lehetetlen, akkor a szerződéssel létrehozott jogalany ex nunc hatályú – végelszámolás vagy felszámolás lefolytatása mellett bekövetkező – megszüntetésére kerül sor.

III. A szabályozás változásai, az alkalmazandó jog

A társasági szerződés érvénytelenségének szabályozása a társasági törvény (a hajdani 1988. évi VI. tv.) meghozatala és eredeti hatálybalépése (1989. január elseje) óta öt ízben változott, és ezek a változások elég mélyrehatóak voltak. A folyamatban végigkövethető a jogalkotó állandó dilemmája: mit tekintsen fontosabbnak a szabályozás során, az érvénytelen szerződés hatályosulásának tilalmát, vagy pedig a forgalombiztonsági érdekek érvényesülését?

A.) Az 1988. évi VI. tv. (a régi Gt.) 1989. január elsejétől 1992. január elsejéig hatályban volt eredeti szövege alapján indult jogvitáknál semmisségre a társasági szerződés kötelező tartalmi elemeinek hiánya, továbbá a Ptk.-ban szabályozott egyéb semmisségi okok miatt is lehetett hivatkozni. Ezen kívül a tévedés, megtévesztés, a jogellenes fenyegetés kivételével bármely érvénytelenségi (megtámadási) okra is hivatkozni lehetett, az érvénytelenség jogkövetkezményei pedig a Ptk. 237.-238. §-ában foglaltakkal voltak azonosak.

B.) Az 1991. évi LXV. törvény módosította a régi Gt. fentiekben ismertetett szabályait. Az új normák, melyek 1992. január elsejétől

1993. január elsejéig voltak hatályban, azt a lényeges változást hozták, hogy megtámadási okra és a Ptk. szerinti „általános” semmisségi okra többé nem lehetett sikerrel hivatkozni a társasági szerződések vonatkozásában. E szerződések érvénytelenségét csak a Gt. (akkor hatályos) 27. §-ában felsorolt okok alapján lehetett megállapítani. A társasági jogi előírások szerint az érvénytelenséget bíróság állapította meg, és ilyenkor a bíróság köteles volt a társaság megszüntetésére, akkor is, ha az érvénytelenség orvosolható lett volna.

C.) 1993. január elsején hatályba lépett a régi Gt.-nek az 1992. évi LXVIII. törvénnyel meghatározott szövege. Ez 1995. július 30-ig volt hatályban, és némiképpen bővítette a Gt. 27. §-ában taxatív megállapított érvénytelenségi okokat, mást azonban továbbra sem lehetett az érvénytelenség indokául felhozni. Előrelépést jelentett a szabályozásban, hogy többé nem volt kötelező az érvénytelen társasági szerződés miatt a társaság megszüntetése. A Ptk. mögöttes szabályai (237.-238. §) alkalmazhatósága folytán az érvénytelenségi ok kiküszöbölhetősége lehetőséget adott a társasági szerződés érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítására.

D.) Az 1995. évi LXII. törvény, amelynek vonatkozó része 1995. július 30.–1998. június 16-ig volt hatályban, gyökeres változást hozott. Az új szabályozás egyik újdonsága azt volt, hogy a társasági szerződés érvénytelenségével kapcsolatos (nem vitásan anyagi jellegű) szabályozás a Gt.-ből átkerült a *cégeljárási szabályokat tartalmazó 1989. évi 23. tvr.* -be, a *Ctvr.*-be. Ettől kezdve nem anyagi jogszabály, hanem eljárási norma rendezi az érvénytelenség megállapíthatóságának eseteit és jogkövetkezményeit. (E szabályozást célszerűségi megfontolások vezették, a jogalkotó ugyanis azt kívánta elérni, hogy az érvénytelenségi szabályok ne csak a gazdasági társaságokra, hanem minden cégjegyzékbe konstitutív hatállyal bejegyzendő gazdálkodó szervezetre érvényesüljenek anélkül, hogy ezek saját anyagi szabályaiba a Gt. előírásaira utaló kitételeket kellene külön-külön beiktatni.)

A másik jellegzetessége e szabályozásnak az volt, hogy bár látszólag csak a Ctvr.-ben felsorolt taxatív okokra hivatkozva lehetett a társasági szerződés érvénytelenségét állítani, az okok törvényi megfogalmazása azonban olyan tág volt, hogy abba szinte bármilyen

érvénytelenségi ok beleérthető volt. A Ctvr. 18 A. §-ának (1) bekezdése szerint ugyanis „A jogerős cégbejegyzést követően a társasági szerződés (módosítása) érvénytelenségének megállapítására csak akkor indítható per, ha a társasági szerződés nem tartalmazza, *vagy jogszabályba ütköző módon tartalmazza* a cég nevét, székhelyét, a tagok nevét, lakhelyét, székhelyét *és mindazt, amit a cégre vonatkozó anyagi jogszabályok kötelezően előírnak.*”

A Ctvr. az érvénytelenség jogkövetkezményeire nézve úgy rendelkezte, hogy az érvénytelenséget bíróság állapíthatta meg. Elsődleges feladata az volt, hogy a feleket felhívja az érvénytelenségi ok kiküszöbölésére, s csak ha ez nem ment, volt mód a társasági szerződésnek meghatározott időpontig történő hatályossá nyilvánítására. Az ítéleti rendelkezés „végrehajtása” a cégbíróság kompetenciájába tartozott, a cégbíróság ugyanis ennek nyomán a céget megszűntnek nyilvánította, végelszámolásra kötelezte vagy felszámolást kezdeményezett, s csak ezen eljárások lezárása után következett be a cég cégjegyzéki törlése.

E.) Az 1997. évi CXLV. törvény (a Ctv.) 1998. június 16-ától váltotta fel a Ctvr. normáit. Az új szabályozás követte a korábbi jogtechnikai megoldást, azaz a társasági szerződés érvénytelenségi szabályai maradtak (anyagi jogi jellegük ellenére) a cégeljárási szabályban. Az érvénytelenséget továbbra is bíróság állapítja meg, a jogkövetkezmények gyakorlatilag azonosak a Ctv. 18/A. §-ában foglaltakkal.

Új vonása a Ctvr. 48. §-a (2) bekezdése előírásainak, hogy az érvénytelenségi okokat újra leszűkíti, s csak a Ctv.-ben meghatározott okokra lehet eredményesen hivatkozni. Perindításnak ugyanis csak akkor van helye, ha a létesítő okirat

- közokiratba foglalására, illetve ügyvédi ellenjegyzésére nem került sor,
- ha az nem tartalmazza a cég nevét; a tagok nevét (cégét); a tagok (részvényesek) vagyoni hozzájárulását; a cég jegyzett tőkéjét;
- ha nem tartalmazza a cég tevékenységi körét, illetve ha az jogszabályba ütközik (jogellenes célra irányul.)

A bírói gyakorlatban – némi kezdeti bizonytalanság után –,

különösen attól kezdve, hogy az érvénytelenségi szabályok eljárási normába kerültek át (azaz 1995. július 30. óta) általánossá vált az a nézet, hogy *a kereset benyújtásakor hatályos szabályozás szerinti érvénytelenségi okok alapján lehet hivatkozni a társasági szerződés érvénytelenségére*. Ezt számos bírósági döntés kimondta, többek közt például a Legfelsőbb Bíróság Gfv. X. 30005/1998/3. számú határozata.

IV. Érvénytelenségi perek fő jellemzői a hatályos jogban

A társasági szerződés érvénytelensége iránti per legjellemzőbb vonásai a következők:

- A keresetindítás csak a Ctv. 48. § (2) bekezdésében taxatív felsorolt okok valamelyikére hivatkozással vezethet eredményre;
- A perindításra időbeli korlát nélkül kerülhet sor;
- Felperes lehet ügyész, továbbá bárki, aki jogi érdekét valószínűsíti, azaz az eljárás eredményeképpen kötelezettségtől szabadul, jogot szerez, vagy a per jogviszonyaira egyébként kihatással van.
- A per alperese mindig a társaság.
- Hatáskör, illetékesség kérdésében a törvény (Ctv. 48. § (1) bek.) úgy rendelkezik, hogy a pert a társaság székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) bíróság előtt kell megindítani.
- A pertárgy értékének helyes meghatározása azért is különösen fontos, mert a hiányos illetéklerovás a Pp. 130. § (1) bek. i) pontja esetében a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításához vezethet. A pertárgy értékét az a körülmény befolyásolja, hogy a társasági szerződés, mint organizációs szerződés olyan bonyolult jogviszonyrendszert keletkeztet, amelynél a szolgáltatás – ellenszolgáltatás értékének megállapítása kizárt az általános szabályok szerint. Ezért a meg nem határozható perértékű ügyekre irányadó Itv. (1990. évi XCIII. tv.) „39. §” (3) bek. b.) pont-

ja alapul vételével kell meghatározni a lerovandó eljárási illetéket.

- A perindításról a cégbíróságot haladéktalanul értesíteni kell, a Ctv. 12. § (3) bek. g.) pontja és 12. §-ának (4) bekezdése ugyanis a cégjegyzékbe bejegyzendő adatnak minősíti a társasági szerződés érvénytelensége iránti per megindítását és a per befejezését is. A bejegyzésre a perbíróság megkeresése alapján kerülhet sor, miután azonban a perbíróságok e kötelezettségük teljesítéséről a gyakorlatban sokszor megfélekednek, célszerű, ha a felperes azt már a keresetlevélben indítványozza. Ez különösen akkor bír kiemelt jelentőséggel, ha a perindításkor a cég bejegyzése még nem történt meg. (Lásd az V. cím alatt kifejtetteket.)
- Az érvénytelenségi perek jellegzetességei közé tartozik az is, hogy a jogorvoslati illetéket szintén a meg nem határozható perérték alapján kell megállapítani és leróni. A fellebbezés benyújtásakor figyelemmel kell lenni arra a körülményre is, hogy a fellebbviteli fórum jelenleg a Legfelsőbb Bíróság, 2003. júliusától pedig az ítéletábrák valamelyike lesz. E fórumok előtti eljárásra vonatkozik az a szabály, hogy a fellebbező fél számára a jogi képviselőt kötelező. (Pp. 73/A. §)

V. Érvénytelenségi per cégbejegyzés előtt

A társasági szerződés által létrehozni kívánt gazdasági társaság bejegyzése előtt *nem érvényesülnek azok a megszorítások*, amelyek a bejegyzés utáni perindítást korlátozzák, sőt csaknem lehetetlenné teszik. Az ilyenkor indított érvénytelenségi per alig különbözik más szerződések érvénytelenségének megállapítása iránti perekétől. A perindítás ugyanis a speciális Gt-, illetve Ctv.-beli érvénytelenségi okokon kívül bármely, a Ptk.-ban meghatározott érvénytelenségi ok miatt indítható, tehát akár semmisségi, akár megtámadási ok alapján egyaránt.

A perben peres felekként – *kényszerű pertársakként* – megkötésében részt vevő-alapítónak kivétel nélkül perben kell állniuk.

Az ilyen érvénytelenségi per indításánál *rendkívüli fontossággal*

bír a cégbíróság értesítése a perindításról. Mindenképpen el kell kerülni ugyanis a társaság bejegyzését, tekintve, hogy ez nagymértékben bonyolítaná a helyzet megítélését, sőt – egyes nézetek szerint – az érvénytelenségi per folytatását is meggátolná a legtöbb esetben.

1. Az előtársaság helyzete az érvénytelenségi perben

A cégbejegyzés előtt kezdeményezett érvénytelenségi per egyik nagy kérdése, hogy az ilyen perben peres félként szerepelhet-e, sőt: szerepelnie kell-e az előtársaságnak?

A Gt. 14. § (1) bek. értelmében a gazdasági társaság a társasági szerződés ellenjegyzésétől (közokirathoz foglalásától) kezdve a létrehozni kívánt társaság előtársaságaként működhet. A 14. § (2)-(3) bekezdése szerint a társasági szerződésben kijelölt vezető tisztségviselők az előtársaság nevében és javára járnak el, noha a cégbejegyzés alatti állapotára utalniuk kell.

A bejegyzési kérelem benyújtásától kezdve az előtársaság üzletszerű gazdasági tevékenységet is folytathat, a Gt. 15. § (1) bekezdése pedig kimondja, hogy az előtársaságra a létrehozni kívánt gazdasági társaságra irányadó szabályokat kell alkalmazni (tehát, az előtársaság jogképes!) a 15. § (1) bek. a-d.) pontjaiban meghatározott kivételekkel.

Az előtársaság ennek megfelelően *ha korlátozottan is, de jogalanyisággal* rendelkezik, azaz jogokat szerezhethet, kötelezettségeket vállalhat, pert indíthat és perelhető.

Csonka jogalanyisága abban mutatkozik meg, hogy az alábbi jogviszonyokban nem szerepelhet:

- társasági szerződése (önkéntesen) nem módosítható
- tagjainak személye (saját elhatározásból) nem változhat
- nincs helye tagkizárás kezdeményezésének
- nem határozhat el jogutódlás melletti vagy jogutód nélküli megszűnést (15. § (1) bek. a-d.) pontja)
- nem vehet részt más gazdasági társaság alapításában, vagy működő ilyen társaságba nem léphet be. (Tekintettel arra, hogy a Gt. 3. § (1) bekezdése taxatív felsorolja a társaság

alapításra jogosult személyek körét, s ezek között az előtársaság nem szerepel, így társaságot nem alapíthat, abba nem társulhat be. Erre az álláspontra helyezkedett a bírói gyakorlat számos döntésben, így a Gt. 14-15. §-ában felsorolt kivételeket a társaságalapítási tilalommal kiegészíthetjük.)

A fentiekől eltekintve azonban az *előtársaság jogképes és perképes is*, azt ugyanis csaknem általánosan elfogadottnak tekinthetjük, hogy az előtársaság fizetési meghagyás vagy keresetlevél benyújtására jogosult, és ellene is kezdeményezhető ilyen polgári peres vagy nemperes eljárás. Ha pedig ez így van, mivel magyarázható, hogy az olyan perben, amely az előtársaságot a legmélyebben érinti, (mivel saját létéről vagy nemlétéről van szó) félként nem vehet részt? Személyes véleményem az, hogy az ilyen perben az előtársaságnak alperesi oldalon szerepelnie kell, noha nem árt tudni, hogy e nézettel igen sokan nem értenek egyet, arra hivatkozva, hogy éppen azért nem lehet az érvénytelenségi per alperese (az alapítók mellett) az előtársaság, mert az előtársaság létrejöttét vitatja a per felperese. Mindenesetre célszerű lenne, ha a kérdést a Gt. az előtársaság jogalanyiségének pontosabb szabályozásával rendezné.

2. Érvénytelenségi per, ha a bejegyzés a perindítást követően megtörténhet

Külön kérdés, hogy mi történik akkor, ha a cégbejegyzés előtti érvénytelenségi perről a cégbíróság nem szerzett tudomást, vagy ha ez az értesítés elkésett, esetleg, ha a cégbíróság a bejegyzési eljárást (igen helytelenül) nem *függesztette fel* a per jogerős befejeztéig.

Az ilyen per további sorsát tekintve is *éppúgy megoszlanak a jogalkalmazói vélemények*, mint az előtársaság jogalanyiségára nézve. A magam részéről úgy látom, hogy a bejegyzés előtt indult érvénytelenségi per *az eredeti feltételek szerint folyhat tovább* (azaz bármely érvénytelenségi ok alapján), és mindössze annyi jogi változással kell számolni, hogy *az időközben bejegyzett társaságot* (ha előtársaságként nem állt perben) *alperesként perbe kell vonni*.

Véleményemet arra alapítom, hogy a Ctv. 48.§ (1)-(2) bekezdése

a (jogerős) cégbejegyzést követően történő perindítást korlátozza, de a törvényszöveg nem tartalmaz megszorítást a bejegyzés előtt indított érvénytelenségi perekre, az ilyen súlyos törvényi korlátozókat pedig kiterjesztően értelmezni nem lehet.

Mások szerint (s ez ma a többségi álláspont) a perindítás utáni cégbejegyzés alapjaiban változtatja meg a helyzetet. E nézet hívei úgy látják, hogy a forgalombiztonsági érdekből hozott tilalmak ilyenkor is alkalmazandóak, ezért az eredetileg korlátozás nélkül indítható érvénytelenségi per a cégbejegyzés pillanatától kezdve csak akkor folytatható tovább, *ha a perindítás a Ctv. 48. § (2) bek. -ben taxatív felsorolt okok valamelyike alapján történt.* Ha egyéb érvénytelenségi okra hivatkoztak a keresetlevélben, akkor a *per meg kell szüntetni*

Mindebből következik, hogy a cégbíróság perindításról való értesítése óriási jelentőségű, és az is, hogy a *cégbíróság a tudomásszerzést követően azonnal függessze fel a bejegyzési eljárást.*

VI. Kodifikációs elképzelések és jogharmonizáció az érvénytelenségi perek tekintetében

Ismereteim szerint az Európai Unióhoz történő csatlakozás jegyében folyik még jogharmonizációs kodifikáció, melynek keretében az érvénytelenségi perek szabályrendszerében a közeli hónapokban némi változás (és ezen belül további szigorítás) várható.

Az érvénytelenségi szabályok jogszabályi elhelyezéséről még nincs végleges koncepció, nem tudni ezért, hogy a szabályok – az egyszerűség kedvéért, hogy minden cégjegyzékben szereplő cégre egyetlen szabály alkalmazható legyen, és ne kelljen párhuzamosan sok törvényt módosítani – maradnak-e a Ctv. 48. §-ában, vagy vissza-kerülnek a Gt.-be, és ez esetben a többi cég anyagi jogi normáit is módosítani fogják-e. Az ezzel kapcsolatos jogalkotás azonban technikai jellegű, és az érdemi kérdésekre nem lesz kihatással.

Fontosabb felhívni a figyelmet a jogharmonizáció kapcsán meghozandó szigorító rendelkezésekre. Ezek egyike várhatóan azzal jár, hogy az érvénytelenségi perek indítását is időbeli korláthoz kívánják kötni, tehát a törvényben taxatív meghatározott érvényte-

lenségi okokra hivatkozással is csak szűk határidőn belül lehet majd megkérdőjelezni az érintett cég létezését.

Fájdalmasabbnak tartom azt a tervezett változást, amelynek kapcsán a Ctv. 48. § (2) bek. b.) pont jából „kivennék” azt az érvénytelenségi okot, amely szerint pert lehetett mindeddig kezdeményezni arra hivatkozással, hogy a társasági szerződésben nem szerepel a tagok neve (cége). Ezen az alapon lehetett ugyanis mindeddig támadni azokat a cégalapításokat, amelyeknél a társasági szerződésben fiktív tagok, illetve nevek megjelölésével éltek (például lopott személyigazolvány, útlevel felhasználásával) és erre tekintettel készült a bejegyzési dokumentáció.

Az így színlelt szerződések a jövőben ezen az alapon nem lesznek érvénytelenné nyilváníthatók, ezért várhatóan még nehezebb lesz az érvénytelenségi perek kezdeményezése az ilyen nagyon kirívó esetekben is. Más kérdés, hogy az ilyen cégek „fantomként” előbbutóbb egyébként is kikerülnek általában a cégjegyzékből, de az nem tagadható, hogy a jogalkalmazók nagy része túl szigorúnak tartja a Ctv. érvénytelenségi szabályait, és az egészséges jogérzék akkor is nehezen fogadja el ezeket a normákat, ha a forgalombiztonsági megfontolások elsődlegességét elismeri.